

התכוונות לשבת לנשמ"ה תשע"ד – אסתר פישר

סיון הר-שפי איזון עדין

את השבת שָׁלְנוּ
שָׂרָק אֲנִי יְכוּלָה לְהַכְנִיס
שָׂרָק אֶתְּהָ יְכוּל לְהוֹצִיא
מְחִזְקִים שְׁנֵי גְרוֹת.
אֲבָל בְּסוּפָה נְהִיִּים אֶחָד
שְׁתֵּי פְתִילוֹת בְּנֵר אֶחָד
לְהַתְחַלָּה חֲדָשָׁה.
וּבְרֵאשִׁית הֵיִינוּ דוּ-פְרָצוּפִין
בְּחוּט שְׂדָרָה הָיָה תְלוּי עוֹלָם.
עֲכָשׁוּ שְׁנֵי עֲמוּדֵי שְׂדָרָה
מְחִזְקִים בֵּית
וּכְשֶׁאֲנִי קָצַת מִתְכוּפֶפֶת,
וּכְשֶׁאֶתְּהָ. אִיזוֹן עֲדִין.

שירה הנפלא של סיון הר שפי מתאים לי להתכוונות לשבת זו העומדת בפתח. רוצה בעזרת השיר הזה, לתאר את הימסע שאני עושה מזה שנים בנוגע לשבתות לנשמה... ולשתף בהרהורים על מגדריות ומגזריות...
השיר הזה, מתאר שבת המוחזקת על ידי זוגיות, משפחה. תאור של 'שבת שלנו' היכול להתקיים 'רק' בתנאים מסוימים... גילוי נאות: בשנים הראשונות לקיומן של שבתות לנשמ"ה, לא הגעתי. הרגשתי, כמו בשיר הזה, שקדושת השבת שלי מותנית בקיומן של 'רק'ים: בשהות עם אישי, עם ילדי, בספירה הביתית המוכרת. רק כך אוכל לחוות את האיזון העדין לו אני זקוקה בשבת: איזון שהוא עדין כל כך שאפשר ליצור אותו רק בחמימות של המוכר והקרוב...
אלא שעם השנים אני מאותגרת על ידי 'הפרת איזונים' – ומגלה שלעיתים אחרי שמפריים את האיזונים העדינים של חיינו, במקום להשבר, כפי שצפוי מדברים עדינים, הם נהיים עמידים יותר. 'כשאני קצת מתכופפת' – משנה תנוחה, אווירה, סטינג, 'יוצאת מאיזון': הפלא ופלא – יש איזון מחדש...
השיר הזה עוסק בחלוקות תפקידים מגדריים: יש דברים שרק האישה עושה (היא מדליקה נרות) ודברים שרק הגבר (הוא עושה הבדלה) [נכון שבסוף הם 'נהיים אחד' ומהווים שני עמודי שדרה המחזיקים בית – אבל למה רק בסוף? אי אפשר כבר מההתחלה? למי יש סבלנות לחכות?] שבת מהסוג שאנו עומדות לחוות, מאפשרת (ואפילו מחייבת) לשאול מחדש על התפקידים שהתקבעו בהם ומזמינה אותנו להתנסות באחרים: לפני שאני קוראת תגר על הקביעה שיש דברים ש'רק' אני יכולה לעשות ודברים ש'רק' הוא, אני מבקשת להתנסות, לבדוק את התפקידים האחרים, ולהרגיש לבד מה מתאים לי. ואולי למשל, דווקא אני רוצה להיות זו שימוציאה את השבת ולא רק 'מכניסה'?

ומגדר נעבור למגזר: כמו תפקידי השבת המגדריים המקובעים אליהם התרגלנו עד כי יש החושבים שזה סוג של 'טבעי', כך תפקידי השבת המגדריים. כל אחת מאתנו באה מקהילה, משפחה מורחבת, שכונה, עם אופי מסוים של שבת וציפייה לתפקידים והתנהגויות הנגזרות מכך. אכן, זה מאפשר לכולנו לחיות ב'איזון עדין' - כל אחת בקהילתה ובסביבתה. אך אם רק נרחיב את המבט, למצבה של השבת הכללית, הציבורית, של כלל החברה הישראלית - נמצא שה'איזון העדין' הקרוי בלעז ה'סטטוס קוו' - הולך ומתרופף. השבת שלנו כאן מזמנת לנו הזדמנות, אם כן, לא רק לאתגר את תפקידנו המגדריים אלא גם את אלו המגדריים: וזה לא תמיד פשוט! זה אכן מצריך, כדברי השיר, שכל אחת מדי פעם 'תתכופף', תשנה הרגלים, תתמודד עם רגעים פחות מוכרים - רק בהתכופפות החדית, פעם אני ופעם את, יוצרים 'איזון עדין'. הרי בסופו של דבר כולנו, הנשים היושבות כאן, המיצגות זרמים שונים של החברה הישראלית, כולנו שותפות להחזקת הבית - ה**ב**ית. כן זה יומרני, כן זה בומבסטי - אבל מין 'עמודי שדרה' כאלה כל כך נצרכים בימים אלה...

אז גם אם יש אנחנו נכנסות לשבת במחשבה שיש דברים ש'רק אני' יכולה לעשות ודברים ש'רק אתי' או 'רק אתה', אני מאחלת לכולנו שנצא מן השבת כ'שתי פתילים של נר אחד להתחלה חדשה'.